

Helse- og omsorgsdepartementet,
Kommunetjenesteavdelingen
Postboks 8011 Dep.

0030 OSLO

Vår saksbehandler:
Liz Helgesen

Kopi til

Vår dato
14.11.2011

Vår referanse
2006/00058

Deres referanse
201102850-/SB

NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg

Vi viser til høringsbrev av 22.07.2011 vedrørende NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg, og ønsker med dette brevet å gi våre høringsinnspill.

Unio er generelt positive til innholdet i utredningen. Vi mener den vil gi mange verdifulle bidrag til utviklingen av helse- og omsorgstjenesten i fremtiden, ikke minst sett i lys av Samhandlingsreformen og utfordringene tilknyttet denne. Innovasjon i omsorg beskriver omsorgsmyter og utfordringer knyttet til morgendagens omsorg som Unios forbund både kjenner igjen og er enige i.

Unios hovedsynspunkter

- Unio støtter utvalgets brede perspektiv på innovasjon i omsorgssektoren, der de har inkludert langt flere faktorer for helse- og omsorgstjenesten enn teknologi, med organisering av fremtidige boliger, satsing på kunnskap og forskning, og bruker-medvirkning i innovasjonsprosesser. De konkrete forslagene til utvalget er også gode som et utgangspunkt for en utvikling av en fremtidig helse- og omsorgstjeneste med god kvalitet.
- Utvalget understreker behovet for å se framover, gjennom å tenke nytt om organisering av tjenestene, for å klare morgendagens oppgaver. Det er her viktig at forholdene blir lagt til rette for medarbeiderdrevet innovasjon, med et sett av klare mål og midler som skal til for å initiere, forankre og drive lokale innovasjonsprosesser.
- Unio støtter forslaget om nytenking rundt samspillet mellom offentlige ordninger og det sivile samfunn, men mener at det må være basert på en solid, offentlig forankring av ansvar. Unio mener at helsetjenester må ytes av autorisert helsepersonell. Det er derfor behov for tydeliggjøring av grenser mellom helsehjelp og hjelp som kan ytes av pårørende og frivillige. Det er betimelig med en diskusjon om hva som ikke er helsehjelp, fordi det er behov for strenge prioriteringer i helsetjenestene.

- Unio er enig i utvalgets vurdering av at de store institusjonenes tid er forbi, og støtter utvalgets konsept om å skille mellom bolig- og tjenestetilbud. Unio vil allikevel understreke at et nytt konsept må medvirke til et verdig tilbud også for de ressursvake, de alvorlig syke og døende, med tilbud om den kompetansen deres livssituasjon krever.
- Unio støtter utvalgets forslag om en 3-trinnsplan for utbredelse og praktisk bruk av velferdsteknologi. Samtidig vil vi understreke at teknologien skal være et **supplement** til omsorgen, der dette er hensiktsmessig for å kunne gi brukerne en kvalitativt bedre helse- og omsorgstjeneste. Velferdsteknologi må ikke bli et mål i seg selv, men et middel til å gjøre ting enklere og bedre.
- Unio støtter utvalgets forslag om et nasjonalt program for innovasjon og nyskaping i omsorgsfeltet, og mener at et nasjonalt sekretariat for koordinering, nettverksbygging, tilskuddsforvaltning og resultatformidling er et godt tiltak på feltet.
- Unio er enig med utvalget i at det er store potensialer i å utvikle en norskbasert næring for leveranser til helse- og velferdssfeltet og at boligløsninger, aktivitetsinnhold og velferdsteknologi på senior- og individmarkedet kan være aktuelle "varer". Likevel er det viktig å understreke at hovedgrunnen til å satse på innovasjon i kommunene, uansett i hvilken form, må være å gi pasienten bedre tjenester.

"Næromsorg" – Den andre samhandlingsreformen (kap 5)

Unio støtter hovedelementene i den s.k. "andre samhandlingsreform", der næromsorg, medborgerskap og samproduksjon utgjør hovedelementer. Målsettingen må være å *bedre kvalitet* i tjenester og forbedret samhandling der det *offentlige har ansvaret* for tjenestene. Unio støtter *ikke* målsettingen om at 25 prosent av den samlede omsorgssektoren skal være organisert og drevet som ideel virksomhet innen 2020 (dra 5 til 25).

"Nye rom" - Framtidas boligløsninger og nærmiljø (kap 6)

Unio støtter utvalgets anbefalinger om å ballansere nybyggaktivitet med prioritering av ombygging og fornyelse i tråd med næromsorgsprinsipper. Det bør iverksettes tiltak for tilrettelegging av boliger for livsløpsstandarder.

Unio mener at framtidas boligløsninger i et helse- og omsorgsperspektiv bør ses i sammenheng med overordnet boligpolitikk. En boligpolitikk som understøtter utjevning og langsiktighet.

"Teknoplan 2015" – Teknologistøtte til omsorg (kap 7)

Unio støtter utvalgets forslag om en 3-trinnsplan for utbredelse og praktisk bruk av velferdsteknologi. Det er viktig for Unio å understreke at teknologien skal være et *supplement* til omsorgen, der dette er hensiktsmessig for å kunne gi brukerne en kvalitativt bedre helse- og omsorgstjeneste.

Teknologi skal ivareta pasienters selvstendighet og trygghet, styrke deres frihet til ivaretagelse av behovet for fysisk aktivitet, psykisk stimulering og til å opprettholde kontakt med andre, også når de ikke selv har mulighet til å vurdere konsekvensene av teknologien. Den skal også gjøre det enklere for pårørende å bidra i omsorgsarbeidet, og gjøres kjent for dem som trenger hjelp. Hjelpemidlene må derfor være rettighetsbaserte, og implementeres og brukes i tett dialog mellom pasient/pårørende og fagkompetent helsepersonell. Teknologien må tilpasses den enkelte brukers *individuelle behov* for tjenester.

Unio mener at utvalget gjennom sitt forslag om en tredobling av ergoterapeuter i kommunene i forhold til dagens nivå, har forstått denne profesjonens betydning som brobyggere, med en metodisk tilnærming til pasienters egenaktivitet med vekt på aktivisering og rehabilitering, som framtidens omsorgstjenester trenger mer av.

Unio mener at begrepet velferdsteknologi må gis et tydelig innhold, blant annet slik at begrepene tekniske hjelpemidler forvaltet av Nav, ordinær hyllevare og sosiale medier kan forstås i sammenheng med og avgrenses mot velferdsteknologi. Slik sett er den avgrensede forståelsen av begrepet godt definert i KS, NHO og AALIANCE sin definisjon (kap 7.7), og vi mener det er klokt av utvalget å legge denne definisjonen til grunn.

Unio vil understreke at økt bruk av velferdsteknologi åpner for nye etiske problemstillinger. Dette er særlig knyttet til faren for eller opplevelsen av overvåking og/eller sporing og spørsmål som omhandler datalagring. Teknologistøtte skal være gode og samtidig etisk forsvarlige virkemidler for at personer kan opprettholde ønskede aktiviteter. Unio mener at nasjonale retningslinjer og lovverk må utvikles, slik at teknologiene brukes etisk og faglig forsvarlig.

Et nasjonalt program for kommunal innovasjon (kap 8)

Unio støtter utvalgets forslag om et nasjonalt program for innovasjon og nyskaping i omsorgsfeltet, og mener at et nasjonalt sekretariat for koordinering, nettverksbygging, tilskuddsforvaltning og resultatformidling er et godt tiltak på feltet. Vi tror etablering av en nasjonal styringsenhet for lokalt innovasjonsarbeid vil bidra til å øke initiativlysten, til å øke omsetningshastigheten for gode tiltak, og til å redusere fallgruver enkelte lokale initiativer vil kunne falle i. Det er viktig at de ansattes organisasjoner blir involvert i organiseringen av et slikt nasjonalt sekretariat.

Unio støtter forslagene om økt praksisnær og tverrfaglig forskning, samt nytenkning rundt fordeling av forskningsmidler. Vi er dog *ikke* enig med utvalget i at det ikke er behov for mer "forskning i tradisjonell, akademisk forstand", jfr. kap. 8.1.2. Vi mener det er behov for mer forskning, kanskje spesielt kvantitativ forskning, innenfor en rekke områder. Det må satses både på ny forskning, og å implementere eksisterende forskningsresultater i klinisk praksis.

Unio mener utvalgets beskrivelse av det fremtidige faglige kompetansebehovet i helse- og omsorgstjenesten burde vært utdypet. Skal innovasjonen være tilstrekkelig praksisnær, må vi gi hvert enkelt fagområde kunnskapsutvikling. Vi er overbevist om at økt generell og spesifikk kompetanse tilknyttet kommunehelsetjenestens utfordringer vil bidra til økt fleksibilitet og produktivitet i møtet med fremtidens velferds- og omsorgsutfordringer. Unio håper at tematikken rundt innovasjon i omsorgen blir ivaretatt i regjeringens arbeid med en ny stortingsmelding om utdanning for velferdstjenestene.

Omsorgsfeltet som næring (kap 9)

Unio er enig med utvalget i at det er store potensialer i å utvikle en norskbasert næring for leveranser til helse- og velferdsfeltet og at boligløsninger, aktivitetsinnhold og velferdsteknologi på senior- og individmarkedet kan være aktuelle "varer". Likevel er det viktig å understreke at hovedgrunnen til å satse på innovasjon i kommunene, uansett i hvilken form, må være å gi pasienten bedre tjenester. Dersom markedsbegrepet får festet seg, er det en risiko for at videresalg av innovative løsninger overskygger kvalitet i tjenestene som avgjørende beveggrunn for å satse på løsningene.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef

Liz Helgesen
seniorrådgiver